

آسیب‌های اقتصادی داخلی رژیم صهیونیستی در پی عملیات طوفان الاقصی

مجید پریوری آزاد شریانی

پژوهشگر اقتصاد سیاسی بین‌الملل

با شروع طوفان الاقصی، رژیم صهیونیستی متحمل بی‌سابقه‌ترین هزینه‌های مالی در بخش‌های مختلف اقتصاد خود شده است. هیچ‌کدام از جنگ‌های گذشته رژیم صهیونیستی تا به حال این چنین خسارت‌های اقتصادی را به همراه نداشته و از طرفی اثرات آن، آینده این رژیم غاصب را تهدید نکرده است. بر اساس گزارش مؤسسه اعتبارسنجی مودیز (MOODY'S)، رژیم صهیونیستی روزانه ۲۷۰ میلیون دلار برای عملیات نظامی در غزه هزینه می‌کند اما این تنها بخش کوچکی از پازل بزرگ زیان اقتصادی آن‌ها است. در این یادداشت، بر اساس منابع دست‌اول، به بررسی و تحلیل هزینه‌های وارد شده خواهیم پرداخت و همچنین نگاهی به آینده اقتصادی رژیم غاصب پس از جنگ خواهیم داشت.

گزارش بانک مرکزی رژیم صهیونیستی

یک چشم انداز به روز شده از بخش تحقیقات بانک مرکزی، «تأثیر ناخالص» درگیری بر اسرائیل را ۱۹۸ میلیارد شیکل (۵۳ میلیارد دلار) قرار داده است که هزینه های دفاعی، بیش از نیمی از کل آن را تشکیل می دهد.

تیم تحقیقاتی داخلی بانک اسرائیل نیز پیش بینی های رشد اقتصادی خود را کاهش داد و اکنون انتظار دارد تولید ناخالص داخلی برای سال ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ در مجموع حدود ۱٫۱٪ کمتر از برآوردهای گذشته باشد. ضمن اینکه واحد پول رژیم صهیونیستی (شیکل)، در حال طی کردن طولانی ترین دوران زیان خود است. از ابتدای جنگ نیز حدود یک چهارم ارزش خود را از دست داده است.

- سایر نکات برجسته از برآوردهای به روز شده بانک اسرائیل:

- مخارج ناخالص دفاعی، ۱۰۷ میلیارد شیکل (۳۴ میلیارد دلار) در ۲۰۲۳-۲۰۲۵ پیش بینی شد.
- انتظار می رود تورم در چهار فصل منتهی به سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۴، ۲٫۴٪ باشد.
- انتظار می رود نرخ بهره در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۴ به ۳٫۷۵٪ / ۴٪ برسد.
- کسری بودجه ۳٫۷٪ تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۲۳ و ۵٪ در سال ۲۰۲۴ پیش بینی شد.
- نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی ۶۳٪ در سال ۲۰۲۳ و ۶۶٪ در سال ۲۰۲۴ در مقایسه با ۶۰٫۵٪ در سال گذشته برآورد شده است. [۳]

بر اساس پیش بینی مؤسسه رند (RAND)، هزینه های اقتصادی جنگی که رژیم صهیونیستی دنبال می کند، می تواند باعث شود اسرائیل در یک دهه آینده، حدود ۴۰۰ میلیارد دلار از فعالیت های اقتصادی خود را از دست بدهد و آینده اقتصادی اسرائیل به شکل جدی به خطر بیفتد. [۱]

برای رژیم صهیونیستی، ۹۰٪ شوک اقتصادی جنگ غزه ناشی از اثرات غیرمستقیم آن خواهد بود؛ کاهش سرمایه گذاری، اختلال در بازار کار و کاهش رشد بهره وری از جمله مهم ترین شاخص ها هستند.

مؤسسه اعتبارسنجی مودیز، در گزارشی بر اساس برآوردهای وزارت دارایی اسرائیل اعلام کرد که جنگ با گروه شبه نظامی فلسطینی حماس، دست کم ۲۶۹ میلیون دلار در روز به اسرائیل خسارت وارد می کند و انتظار می رود که اقتصاد این کشور، سخت تر از درگیری های قبلی ضربه ببیند.

گزارش مودیز، با استناد به داده های مؤسسه مطالعات امنیت ملی (INSS) نشان داد که هزینه کلی جنگ می تواند به ۲۰۰ میلیارد شیکل (۵۳٫۵ میلیارد دلار) برسد که تقریباً ۱۰٪ تولید ناخالص داخلی است و آینده اقتصادی رژیم را تهدید می کند.

رکود اقتصادی قریب الوقوع، مودیز را بر آن داشت تا پیش بینی رشد خود برای اقتصاد اسرائیل را از ۳ درصدی که پیش تر انتظار می رفت، به ۲٫۴٪ در سال جاری کاهش دهد. در چشم انداز بدبینانه خود در سال ۲۰۲۴، پیش بینی این مؤسسه برای تولید ناخالص داخلی، کاهش حدود ۱٫۵ درصدی را نشان می دهد. [۲]

بحران کارگران

اسرائیل از آغاز جنگ، حدود ۱۵۰۰۰ کارگر بخش کشاورزی را از دست داده است. بیشتر ۳۰۰۰۰ کارگر خارجی بخش کشاورزی در اسرائیل اهل تایلند هستند و ده‌ها نفر از آنها در حمله ماه گذشته حماس، اسیر یا کشته شدند و دیگر باقی‌مانده‌ها، بیشتر به کشور خود بازگشته‌اند. حدود ۹۰۰۰ فلسطینی در بخش کشاورزی اسرائیل کار می‌کردند و اسرائیل از زمان شروع جنگ، ورود آنها را به این کشور ممنوع کرده است.

دولت مالای در قاره آفریقا می‌گوید که هزاران کارگر مزرعه‌دار را به سرزمین‌های اشغالی می‌فرستد. رژیم صهیونیستی برای پر کردن مشاغل خالی کارگران خارجی فراری، در پی جنگ غزه تلاش می‌کند از هر کجای دنیا که امکان پذیر باشد، کارگر جذب کند. مالای قصد ارسال ۵۰۰۰ کارگر مزرعه را برای کمک به جبران کارگرانی که رژیم غاصب در نتیجه جنگ از دست داده است را دارد.

اما سیاستمداران اپوزیسیون و سازمان‌های جامعه مدنی در کشور جنوب آفریقای از این اقدام به عنوان اینکه جوانان مالای را در معرض خطر قرار می‌دهد، انتقاد کرده‌اند و خاطر نشان شدند که این تصمیم، دو هفته پس از اعلام بسته کمکی دولت صهیونیستی به مبلغ ۶۰ میلیون دلار برای مالای صورت گرفته است. مالای که بانک جهانی، آن را چهارمین کشور فقیر جهان می‌داند، عمیقاً در بدهی است، به دنبال تسکین است و کمبود کالاهای اساسی را تجربه می‌کند.

وزارت کشاورزی اسرائیل تأیید کرد که مالای صدها کارگر را فرستاده است اما نمی‌تواند بلافاصله تعداد دقیقی را اعلام کند. [۴]

کاهش سود اولین بانک بین‌المللی رژیم صهیونیستی

اولین بانک بین‌المللی رژیم غاصب (FIBI)، کاهش سود خالص سه‌ماهه سوم را گزارش کرد. FIBI، پنجمین بانک بزرگ این رژیم است.

سود خالص در سه‌ماهه جولای تا سپتامبر، ۴۵۵ میلیون شیکل (۱۲۴ میلیون دلار) بود که نسبت به ۴۶۷ میلیون شیکل در سال گذشته کاهش داشت. رگولاتور بانکی اسرائیل از بانک‌ها خواست تا با وجود شروع جنگ در آغاز سه‌ماهه چهارم، ذخایر ضرر و ام بیشتری را به نتایج سه‌ماهه سوم خود ارائه دهند. بانک مرکزی همچنین به بانک‌ها گفته است که در هنگام صدور سود سهام، محافظه‌کارانه عمل کنند و در شرایطی که کشور در جنگ است و اقتصاد کند شده است، اعتبارهای بیشتری ارائه نمایند. [۵]

آسیب در حوزه کسب و کارها

برای بسیاری از فعالان اقتصادی و کارآفرین، پیامدهای اقتصادی جنگ، آبی بود. آن‌ها ماه‌ها را صرف آماده‌سازی برای زمانی کرده بودند که معمولاً یکی از شلوغ‌ترین زمان‌های سال است؛ دوره بعد از تعطیلات یهودیان روش هاشانا، یوم کیپور و سوکوت که تبدیل به ایام جنگ شد.

بر اساس نظرسنجی Coface BDI برای مارکر، یک روزنامه تجاری روزانه، امسال ۵۷۰۰۰ کسب و کار اسرائیلی تعطیل خواهند شد، در مقایسه با ۴۲۰۰۰ کسب و کار تعطیل شده در سال ۲۰۲۲ که بسیاری از آنها به دلیل افزایش نرخ‌ها، تورم و ماه‌ها آشفته‌گی سیاسی ناشی از اصلاحات قضایی آسیب دیده‌اند، عدد قابل توجهی است. اقتصاد رژیم، معمولاً سالانه ۴۵۰۰ نفر نیرو اضافه می‌کند اما امسال این رقم ۲۰ هزار نفر کاهش پیدا می‌کند.

است که بالاتراز میانگین باشگاه کشورهای ثروتمند OECD است. [۶]

جنگ طولانی و پسا جنگ

مؤسسه اعتبارسنجی مودیز، پیش بینی کرد که یک درگیری طولانی مدت، رژیم صهیونیستی را مجبور خواهد کرد که میلیاردها شیکل برای دفاع از جمله دستمزد هزاران سرباز ذخیره شده، هزینه کند. هزینه های هنگفت همچنین شامل تأمین بودجه برای غرامت مشاغل آسیب دیده از جنگ و بازسازی جوامع ویران شده خواهد بود.

در همین حال، سقوط درآمدهای دولتی، بیشتر درآمد مالیاتی، با کاهش شدید مصرف، در میان سایر عوامل تقاضا، با غیبت حدود ۱۸٪ از نیروی کار اسرائیل در طول جنگ، ادامه خواهد یافت. [۲]

صاحبان کسب وکار از یک تعدیل شدید نیروی کار خبر می دهند. ارتش رژیم، فراخوان سیصد هزار نفر یا در واقع ۸٪ از کل نیروی کار را داده است. ورود کارگران ساختمانی و دیگر کارگران کرانه باختری فلسطین به این کشور ممنوع شده است. تخلیه انبوه مناطق جنگ زده در شمال و جنوب اسرائیل نیز باعث اختلال بیشتر شده است.

نهاد اقتصادی به نام Ogen به طور معمول حدود ۷۰ میلیون دلار در سال به کسب و کارها وام می دهد اما درخواست هایی به ارزش ۵۸٫۲ میلیون دلار در ماه، فقط تا ۲۱ نوامبر دریافت کرده است. انتظار می رود تقاضا برای ۳۶۴٫۸ میلیون دلار وام در شش ماه آینده باشد. این در کشوری که شرکت های کوچک و متوسط ۶۲٫۳٪ از کل ارزش افزوده را تشکیل می دهند، نگران کننده تر

نیروهای ذخیره ارتش، کاهش بهره‌وری به دلیل رکود ملی (که ممکن است پس از پایان جنگ ادامه پیدا کند) و فرار مغزها حتی از طرف افراد نخبه. اگر سایر متخصصان مهم (از رشته‌های حیاتی مانند پزشکی) تصمیم بگیرند که پس از جنگ، اسرائیل را ترک کنند حتی به طور موقت، تأثیر منفی بر اقتصاد خواهد داشت. همچنین مصرف خصوصی و درآمد خانوارها کاهش یافته است و در نتیجه، تولید ناخالص داخلی کاهش می‌یابد.

نبرد با سرعت شدید، با آمادگی فوری برای اجرای آن و در چارچوب رویارویی با حزب‌الله (که قوی‌تر از حماس است)، نیازمند بسیج مستمر تعداد زیادی از نیروهای ذخیره است. در طول این جنگ، حدود

پس از جنگ، رژیم صهیونیستی محتاج دریافت وام‌های هنگفت از طرف حامیان خودش است. از طرفی در داخل نیز نمی‌تواند به دریافت مالیات‌ها تکیه داشته باشد و باید بخشودگی‌های گسترده‌ای را انجام دهد. این وام‌ها به دلیل افزایش نرخ‌های بهره، گران‌تر از گذشته خواهند بود و ممکن است اسرائیل به عنوان کشوری با ریسک بالاتر تلقی شود و سود متحمل شده را بیشتر افزایش دهد. تصویر اسرائیل به عنوان یک کشور خطرناک همچنین به درآمدهای این کشور از گردشگرانی که در بازدید از آن تردید دارند، آسیب می‌رساند.

عناصر دیگری نیز در زمان جنگ وجود دارد که باید به آنها توجه کرد؛ استخدام کارگران تمام‌وقت برای

منابع

- 1 - <https://www.rand.org/pubs/commentary/2023/11/from-the-ashes-of-hamas-israel-war-can-economics-drive.html>
- 2- <https://www.rt.com/business/587859-israel-hamas-war-cost/>
- 3-<https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-11-27/israel-extends-rate-pause-as-currency-rallies-despite-war-shocks>
- 4 - <https://www.nytimes.com/live/2023/11/28/world/israel-hamas-gaza-war-news/malawi-plans-to-send-thousands-of-farmworkers-to-israel>
- 5-<https://www.reuters.com/business/finance/israels-first-international-bank-q3-profit-dips-default-provision-jumps-2023-11-29/>
- 6-<https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-12-04/war-with-hamas-state-torpor-torment-businesses-key-to-israel-s-economy>
- 7-<https://www.israeldefense.co.il/en/node/60501>
- 8-<https://www.reuters.com/markets/us/global-markets-recession-2023-12-01/>
- 9-<https://www.nytimes.com/2023/11/29/us/politics/israel-aid-senate.html>

۳۵۰۰۰ نفر به خدمت سربازی اجباری روانه شدند که تا حدی، اقتصاد را فلج کرده است. از دیدگاه اقتصادی، اسرائیل نمی‌تواند این وضعیت را برای طولانی مدت حفظ کند.

شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی ممکن است به طور کامل از آمدن به اسرائیل خودداری کنند یا هزینه‌های واردات یا بیمه حمل‌ونقل افزایش یابد. [۷]
آکسفورد اکنومیکس تخمین می‌زند که اگر شوک‌های عرضه ناشی از جنگ اسرائیل و حماس به اندازه‌ای شدید شود که نفت برنت را به ۱۵۰ دلار برساند، سطحی که هرگز از آن عبور نکرده است، یک رکود جهانی «خفیف و زودگذر» می‌تواند رخ دهد. [۸]

جمع‌بندی

به گزارش اسرائیل دیفنس (Israel Defense) جنگ غزه ممکن است تا حدود ۲۵۰ میلیارد شیکل (۹۲ میلیارد دلار) برای اسرائیل هزینه داشته باشد که مبلغی هنگفت برای کشور به نسبت کوچکی مانند اسرائیل است. [۷]

اسرائیل از زمان تأسیس آن در سال ۱۹۴۸ بزرگ‌ترین دریافت‌کننده کمک‌های خارجی ایالات متحده بوده است و ۳٫۸ میلیارد دلار کمک نظامی سالانه دریافت می‌کند که این مبلغ، از مبلغی که به هر کشور دیگری به استثنای اوکراین داده می‌شود، بیشتر است. [۹]
با این اوصاف می‌توان این‌طور برداشت کرد که پس از عملیات هفتم اکتبر، رژیم صهیونیستی دچار سکت و کمایی شده است که آشکارا در حال حاضر فقط به واسطه کمک آمریکا توانسته است به روی پای خود زنده باقی بماند.